El Lazarillo de Tormes és valencià

Autor:
Data de publicació: 01-05-2010

Un estudi de Jordi Bilbeny i Josep Maria Orteu corrobora l'autoria valenciana de la novel·la i fa un repàs exhaustiu de les catalanades, i denúncia un procés de deslocalització de la història original. Així, el llàtzer seria de Tormos i no Tormes, i la seua mare filla de Teulada i no Tejares.

Ja fa anys que molts hispanistes atribueixen el 'lazarillo de tormes' a l'humanisme valencià. No només pels girs lingüístics i expressions utilitzades, sinó sobretot per la visió que es té de la societat. Professors universitaris com el doctor de la UNED Francisco Calero atribueixen l'autoria del 'Lazarillo' a Joan Lluís Vives, en llibres pagats pel mateix Ajuntament de València. Però què passa si Vives mai va escriure en castellà? Com s'explica que la novel·la estiga plena de catalanades i errors de traducció?

Acaba d'apareixer un estudi signat per Jordi Bilbeny i Josep Maria Orteu que a part de corroborar l'autoria valenciana de la novel·la (Joan Timoneda o Joan Lluís Vives) i fer un repàs exhaustiu de les catalanades, va més enllà, i denúncia un procés de deslocalització de la història original. Així, el llàtzer seria de Tormos i no Tormes, i la seua mare filla de Teulada i no Tejares.

La població on viu la seua mare amb un negre seria Dénia i no Salamanca. (a Salamanca no hi havia negres, mentre Dénia era un important port de tràfic amb Àfrica). Seria des del pont romà d'entrada a Dénia des d'on s'acomiadaria Llàtzer de sa mare, i Gandia i no pas Escalona la 'vila ducal' on passa l'escena en la que Llàtzer fa xocar el cec contra una columna, als porxos que encara ara existeixen.

La versió castellana que ens ha arribat parla d'un 'Regne de Toledo' que mai ha existit, seria la traducció que els censors de la Inquisició van posar a 'Regne de València'. En la mateixa línia, un per un tots els carrers de la novel•la s'han localitzat en l'entramat urbà de la València de l'època.

Tot això explicaria la incongruència de la localització castellana, que ha fet que els hispanistes sempre hagen sostingut que l'autor mai havia estat als llocs on passa la història, o que no coincidís cronològicament els anys en què es feren corts a Toledo amb les Corts que apareixen al llibre, però si amb les Corts celebrades a València, per posar un altre exemple.

Un altre enigma de la novel•la que l'acadèmia mai ha sabut explicar és la mateixa estructura del llibre. Un orfe explica a 'vostra mercè' tots els amos amb els qui ha estat. Només s'entèn si coneixem les institucions valencianes de l'època de protecció a la infància, com son el Pare d'Òrfens i l'Afermamossos. Aquestes institucions no tenen un equivalent castellà, i es dedicaven a donar amos als orfes, i a les quals un cop grans els mossos havien de rendir comptes.

L'estudi de Bilbeny i Orteu aporta més dades. Explica que tots els originals que ens han arribat són edicions d'estat. És a dir, són llibres que el mateix estat posa en circulació. S'explica com funcionava la censura, i els processos d'impressió, distribució i venda de llibres al segle XVI, i apunta que aquesta apropiació de la literatura catalana per part de Castella podria extendre's a d'altres obres valencianes com són 'la Celestina' o tota la producció de Cervantes-Sirvent.

+info:
La Vida de Llàtzer de Tormos - Llibres de l'Índex
http://llibresindex.com/llibresindex/node/324